

MEZINÁRODNÍ ODBORNÍCI ZPOCHYBŇUJÍ ZÁVĚRY STUDIE PŘEZKOUMÁVAJÍCÍ ANTIOXIDANTY

Tisková zpráva, 27. února 2007

Med. Pro Praxi 2007; 3: 138

Odborníci z mezinárodní vědecké sítě IADSA přišli s vážnými pochybnostmi ohledně důkazů na podporu negativních závěrů nedávno zveřejněné metaanalýzy antioxidačních doplňků stravy.

Viceprezident pro vědecké záležitosti a regulaci při výboru pro odpovědnou výživu v USA (Scientific and Regulatory Affairs at the Council for Responsible Nutrition USA) Dr. Andrew Shao o této studii prohlásil, že její závěry byly předem určené, a pak se hledala metoda na jejich podporu. Dále řekl, že zatímco metaanalýza může představovat velice užitečný způsob zkoumání, jestliže jsou zkoumané studie velmi podobné navrhované a prováděné na velmi podobném vzorku populace. Studie, které kombinuje vědecká práce „Úmrtnost v randomizovaných pokusech s antioxidačními doplňky stravy pro primární a sekundární prevenci“ (Mortality in Randomized Trials of Antioxidant Supplements for Primary and Secondary Prevention), výsledky kompromitují, neboť se od sebe v klíčových aspektech výrazně liší.

Tato vědecká práce byla zveřejněna ve vydání Journal of the American Medical Association (JAMA) z 28. února a jako závěr uvádí, že nebyl nalezený přesvědčivý důkaz o prospěšných účincích antioxidačních doplňků stravy na úmrtnost. Navíc dodává, že beta-karoten, vitamin A a vitamin E podle všeho riziko úmrtí zvyšují.

Vědci zdůrazňují, že provedená metaanalýza přinesla určitá témata k diskuzi, ale její nedostatky, jež si uvědomují i samotní autoři, znamenají, že tento elaborát vůbec neposouvá kupředu znalosti o antioxidantech a jejich roli při získávání a udržování zdraví.

Vědecký poradce Evropské federace asociací výrobců produktů pro zdraví (European Federation

of Associations of Health Product Manufacturers) Dr. Derek Shrimpton řekl: „Tato vědecká práce navrhuje zvrátit závěry kvalitně provedených vědeckých pokusů ve prospěch závěrů načerpaných ze statistické analýzy všech publikací ve vědecké literatuře na dané téma a nebere žádný ohled na jejich kladné stránky.“

Stejný názor se odráží i v prohlášení vědeckého poradce Britského výboru pro odpovědnou výživu (UK Council of Responsible Nutrition) profesora Davida Richardsona, který upozornil na kontext této vědecké práce – užívání antioxidačních živin v prevenci nemocí – jako na klíčový problém. Vysvětlil, že bioaktivní látky tohoto druhu jsou určené na udržení a optimalizaci výživy a zdraví obyvatelstva, nikoliv na prevenci, léčbu nebo zmírnění nemocí. Profesor Richardson řekl: „Analýza zdrojů dat je sice extenzivní, ale závěry, ke kterým tato práce dospěla, dalece přesahují rámec důkazů a omezení daný jednotlivými zkoumanými studiemi.“

Samotní autoři práce si uvědomují nedostatky ve své vědecké metodě. Do práce totiž zahrnuli studie na různých vzorcích populace, účinky hodnocených antioxidačtů byly čerpány z pokusů jak na průměrných skupinách z široké veřejnosti, tak na nemocné populaci včetně srdečně cévních, ledvinových a revmatických pacientů.

K dalším nedostatkům patří nálezy a interpretace, které byly identifikovány jako omezené kvůli kvalitě a kvantitě důkazů o účincích konkrétních doplňků stravy na úmrtnost. Studie rovněž zahrnovaly rozličné antioxidanty s různou biologickou dostupností a mechanismem působení, antioxidanty byly podávány v různých dávkách, po různé dlouhou dobu, v různých kombinacích a využívaly se různé metodologie.

Dr. Hirobumi Ohama z japonského Institutu pro zdravé potravinové normy (Institute for Health Food Standards) řekl: „V některých studiích jsou údaje o úmrtnosti natolik výrazně odlišné pro skupinu užívající antioxidant a pro kontrolní skupinu, že zařazení tak diverzifikovaných údajů může znehodnotit relevantnost uvedeného názoru.“

„Autoři studie v závěru uvedli, že celkově nemají antioxidační doplňky stravy žádný účinek na úmrtnost z jakýchkoliv příčin,“ řekl Dr. Shao vysvětlil, že až potom výzkumníci rozdělili vybrané klinické pokusy do „vysoce rizikových“ a „méně rizikových“, přičemž k tomuto rozdělení používali svá vlastní kritéria, a teprve potom zaznamenali statisticky významný účinek na úmrtnost.

Vědecká síť souhlasila s tím, aby spotřebitelé dál užívali antioxidační doplňky stravy za účelem prospěšných účinků těchto doplňků.

Poznámky k textu:

1. IADSA, the International Alliance of Dietary/Food Supplement Associations (Mezinárodní aliance asociací dietních / potravinových doplňků), reprezentuje celosvětově výrobce dietních doplňků, je to akreditovaná mezinárodní nevládní organizace (INGO), která má místo u jednání všech hlavních mezinárodních regulačních orgánů.
2. IADSA se od doby svého vzniku v roce 1998 víc než dvojnásobně zvětšila, v současné době zastupuje 57 státních obchodních asociací po celém světě.
3. Další informace vám poskytne Derek Shrimpton, vědecký poradce Evropské federace asociací výrobců produktů pro zdraví (Scientific Advisor to the European Federation of Associations of Health Product Manufacturers), tel: (+44) (0)1241 830 788, mob: (+44) (0)7718 660 706.